

การลดปัญหานักเรียนติดยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา: กรณีศึกษา
โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎี 3 จังหวัดฉะเชิงเทรา

ภูวเดช ธนโชติธีรกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

พฤษภาคม 2547

ISBN 974-9740-24-6

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัย

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ ภูวเดช ธนโชติธีรกุล ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธร สุนทรายุทธ)
1054/2547 Su กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม)
..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สมโภชน์ อเนกสุข)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธร สุนทรายุทธ)
1054/2547 Su กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม)
..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สมโภชน์ อเนกสุข)
1054/2547 Su กรรมการ
(รองศาสตราจารย์เชาวณี มณีวงศ์)
..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.จิรา จันทระจำนง)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประทุม ม่วงมี)
วันที่ 16 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2547

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากความกรุณาให้คำปรึกษาช่วยแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธร สุนทรายุทธ ซึ่งเป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร. เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม และ ดร. สมโภชน์ อเนกสุข กรรมการวิทยานิพนธ์ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวางในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผศ. ดารณี ภูมวรรณ รศ.ดร. ประชุม รอดประเสริฐ ดร. บุญรับ ศักดิ์มณี อาจารย์ประภาภรณ์ ศรีกิตติกุลชัย อาจารย์สุพิน ศิลารัตน์ ที่ให้ความกรุณาช่วยเหลือและให้คำแนะนำ รศ. เขาวน มณีวงษ์ ดร. จิรา จันทร์กระจ่าง คณะกรรมการสอบปากเปล่าที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่านได้ให้ความกรุณาและอนุเคราะห์ ในการให้ข้อมูลและให้ความร่วมมือในการวิจัยอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณทุก ๆ ท่านที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจสำคัญยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จด้วยดี

ภูวเดช ธนโชติธีรกุล

43920099: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: การลดปัญหา/ นักเรียน/ ดินยาเสพติด/ โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎี 3

ภูวเดช ธนโชติธีรกุล: การลดปัญหานักเรียนดินยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา:
กรณีศึกษาโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎี 3 จังหวัดฉะเชิงเทรา (REDUCTION OF STUDENTS
DRUG ADDICTION PROBLEM: A CASE STUDY AT BENCHAMARACHARANGSARIT 3
SCHOOL, CHACHOENGHAO) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: ธร สุนทรายุทธ, Ph.D.,
เจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม, ค.ด., สมโภชน์ อเนกสุข, กศ.ด. 150 หน้า. ปี พ.ศ. 2547 ISBN
974-9740-24-6

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบมีส่วนร่วม โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย
เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สภาพและปัญหาของผู้ปกครอง สภาพและ
ปัญหาของครูที่ทำหน้าที่ป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียนดินยา และวิธีดำเนินการของโรงเรียนในการ
ช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง เพื่อกำหนดแนวทางการลดปัญหานักเรียนดินยาเสพติดโดยการมี
ส่วนร่วมระหว่าง นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ผู้ปกครองและโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนกลุ่ม
เสี่ยงจำนวน 3 คน ผู้ปกครองจำนวน 3 คนและครูจำนวน 3 คน รวมทั้งหมดจำนวน 9 คน ซึ่ง
มาจากการสุ่มแบบเจาะจง การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสนทนากลุ่ม
การสังเกต การวิเคราะห์เอกสาร นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์

ผลการวิจัยปรากฏพบว่า สภาพและปัญหานักเรียนที่ติดยาเสพติดปรากฏดังนี้ นักเรียน
เข้าสู่วงจรของยาเสพติดจากการถูกชักชวนจากเพื่อนให้ลองเสพจนติดยาและนักเรียนต้องประสบ
ปัญหาต่าง ๆ เช่น ขาดเงิน ผลการเรียนต่ำ เพื่อนนักเรียนเลิกคบ สุขภาพไม่ดีและมีปัญหาใน
ครอบครัวซึ่งปัญหาทางการเงิน ปัญหาสุขภาพและปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็น
สาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีความคิดที่จะเลิกยา ด้านผู้ปกครอง พบว่า สภาพครอบครัวไม่สมบูรณ์
สภาพแวดล้อมของครอบครัวเอื้อต่อการติดยาของนักเรียน ด้านครู พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ใน
การดำเนินงานป้องกันปัญหายาเสพติดในโรงเรียนประสบปัญหาด้าน ขาดความร่วมมือระหว่าง
นักเรียนครูและหน่วยงานอื่น ๆ แนวทางแก้ไข ได้แก่ มีการกำหนดมาตรการสร้างภูมิคุ้มกัน
ทางด้านจิตใจ มาตรการป้องกันปราบปราม มาตรการเฝ้าระวัง มาตรการป้องกันแก้ไข การมีส่วนร่วมของ
นักเรียนและผู้ปกครอง การติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด การสุ่มตรวจปัสสาวะ และมีการประเมินผล
การดำเนินงาน

43920099: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M. Ed. (EDUCATIONAL
ADMINISTRATION)

KEYWORD: PROBLEM REDUCTION / STUDENTS / DRUG ADDICTION /
BENCHAMARACHARANGSARIT 3 SCHOOL

PUWADET THANACHOTITERAGUL : REDUCTION OF STUDENTS DRUG
ADDICTION PROBLEM: A CASE STUDY AT BENCHAMARACHARANGSARIT 3 SCHOOL,
CHACHOENGHAO, THESIS ASVISORS: DHORN SUNTRAYUTH, Ph.D., CHARONWIT
SOMPONGTHAM, Ph.D., SOMPOCH ANEGASUKHA, Ed.D., 150 P. 2004. ISBN
974-9740-24-6

This participatory action research to investigate the existing situations and problems of students in terms of risk, parents' status and problems of teachers responsible for preventing and solving aimed the problems of drug-addicted students, and the procedure carried out by school to assist the students at risk in order to suggest guidelines for reducing the problems. The sample, derived by means of purposive random sampling, consisted of 3 students at risk, 3 parents, and 3 teachers. The data were collected by in-depth interview, group conversation, observation, and document examination.

The findings revealed as follows : concerning the existing situations and problems of drug-addicted students, it was found out that the students were convinced to start taking drugs by their friends. The problems students facing were: lack of money, low academic achievement, having no friends, bad health and family problems. Financial, health, and family relationship problems caused the students to start to quit taking drugs. Referring to parents' existing situations and problems, it was revealed that the family situations have contributed to students' drug problems. With reference to teachers' existing situations and problems, it was shown that their work performance was changing. Apart from teaching, their responsibilities were increasing, which included preventing drug addiction problem. The problems teachers facing were lacking cooperation from students and teachers, and from organizations involved. The guidelines recommended for preventing and solving drug addiction problems were : setting up measures, urine test and evaluation of project continuously.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
สถานการณ์ยาเสพติดของจังหวัดฉะเชิงเทรา	10
สถานการณ์ยาเสพติดของจังหวัดฉะเชิงเทราแยกตามตัวยาเสพติด.....	12
สถานการณ์ยาเสพติดของสถานศึกษาของจังหวัดฉะเชิงเทรา.	12
นโยบายและแผนงานด้านการป้องกันและแก้ปัญหาสารเสพติด	13
สาเหตุของปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา	24
แนวคิดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา	27
การวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม.....	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	49
กำหนดกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล	49
การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล	50
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล	51
การถอดความบทสนทนา	52

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล	52
การวิเคราะห์เอกสาร	53
การเขียนบันทึก.....	53
การตรวจสอบข้อมูล	54
การเขียนรายงานวิจัย	54
การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
กระบวนการดำเนินงาน.....	56
สรุป.....	57
4 ผลการวิจัย.....	59
ส่วนที่ 1 ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง	60
ส่วนที่ 2 สภาพและปัญหาการติดยาเสพติดของนักเรียน.....	61
ส่วนที่ 3 สภาพและปัญหาของผู้ปกครองที่มีนักเรียนติดยาเสพติด.....	66
ส่วนที่ 4 สภาพและปัญหาของครูที่ทำหน้าที่ป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียนติดยา เสพติด	73
ส่วนที่ 5 ผลของการดำเนินการวิจัยแบบมีส่วนร่วม.....	79
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	103
กลุ่มตัวอย่าง	103
สรุปผลการวิจัย.....	104
อภิปรายผล	114
สภาพและปัญหาของผู้ปกครองที่มีนักเรียนติดยาเสพติด.....	117
สภาพและปัญหาของครูที่ทำหน้าที่ป้องกันและแก้ไขนักเรียนติดยา.....	118
ข้อสังเกต.....	125
ข้อเสนอแนะทั่วไป	127
ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป	128
บรรณานุกรม	129
ภาคผนวก.....	134
ภาคผนวก ก แบบฟอร์มการให้ข้อมูลขอความยินยอมเข้าร่วมวิจัย	135

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก ข แนวคำถามในการเก็บข้อมูลสำหรับนักเรียน ผู้ปกครองและครู	140
ภาคผนวก ค แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล แบบบันทึกถอดความ จากแถบบันทึกเสียง แบบบันทึกเชิงรหัส แบบบันทึกเชิงทฤษฎี แบบบันทึกเชิงปฏิบัติการ.....	144
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	150

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
2 ตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่างในการสนทนากลุ่ม	57
3 วิธีดำเนินการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.....	59
4 สภาพและปัญหาการติดยาเสพติดของนักเรียน.....	66
5 สภาพและปัญหาของผู้ปกครองที่มีนักเรียนติดยาเสพติด.....	72
6 สภาพและปัญหาของครูที่ทำหน้าที่ป้องกันแก้ปัญหาให้นักเรียนติดยา.....	79
7 แนวทางแก้ไขปัญหาการติดยา.....	107
8 แนวทางปฏิบัติของนักเรียน.....	109
9 แนวทางปฏิบัติของผู้ปกครอง	110
10 แนวทางปฏิบัติของครู.....	111